

De wereldrijken

Israëls geschiedenis is een onderdeel van de geschiedenis van het Midden Oosten. Israël werd doorsneden door de belangrijkste handelswegen tussen het grote rijk Egypte aan de ene kant, en de grote rijken ten Noord/Ooosten aan de andere kant.

Rijken die een grote rol spelen in Israël's geschiedenis vanaf de tijd van de koningen:

-Egypte

-arameeërs (tm 8^e eeuw);

hoofdstad Damascus; vb de geschiedenis van Naäman

-assyrieërs ;

hoofdstad Nineve; vb Jona, Israël in ballingschap naar Assur, Nahum.

-babyloniërs;

hoofdstad Babel; vb Jeruzalem verwoest, Juda in ballingschap, Daniël

-meden en perzen;

onder Kores mag Juda terugkeren; Esther, terugkeer Ezra en Nehemia

-grieken (Alexander de Grote)

Vanaf 330 voor Chr verovert Alexander de Grote de wereld. Kort daarna valt zijn rijk in vieren uiteen. Hierover lezen we niets in de bijbel, omdat deze periode tussen het OT en het NT in valt.

-Romeinen

Zij overheersen het Midden Oosten in de tijd van Jezus.

In elke bijbelse encyclopedie of op Wikipedia is genoeg aanvullende info te vinden. Verder kun je op www.mapsofwar.com > maps > imperial-history een aardige visualisatie vinden van de elkaar opeenvolgende rijken.

In het boek Daniël spelen de opeenvolgende rijken een grote rol in de droom van Nebukadnessar (Daniël 2) en in het visioen dat Daniël krijgt van de dieren (Daniël 7). Zowel Daniël 2 als Daniël 7 laten zien dat de verschillende wereldrijken elkaar af zullen wisselen, maar dat Gods Koninkrijk uiteindelijk zal zegevieren. Het beeld uit Daniëls droom wordt uiteindelijk verpletterd door de steen, die los kwam zonder dat er een mensenhand aan te pas kwam. En de wereldmacht van het beest zal overwonnen en geoordeeld worden op de dag dat de Zoon des mensen op de wolken van de hemel zal verschijnen (Dan. 7:13). Je kunt eindeloos bakkeleien over de vraag welke wereldrijken nu precies in Daniël 2 en 7 bedoeld worden.

Het schema op de volgende bladzijde geeft de meest voor de hand liggende weergave. Daarbij moet de kern niet uit het oog verloren worden: elke wereldmacht, elk koninkrijk van de slang zal het uiteindelijk afleggen tegen de grote nakomeling van de vrouw, tegen de Zoon des mensen die komt, tegen Jezus Christus.

Dat het belangrijkste in de uitleg van het beeld en het visioen niet is om de rijken precies te definiëren blijkt ook uit het Nieuwe Testament. In Openbaring 13 ziet Johannes in een visioen een beest uit de zee komen. Dit beest, dat bij de duivel zelf (dat is de oude slang, Openb 12:9) in dienst is, is een combinatie van de 4 dieren uit het visioen van Daniël. Het gaat om de wereldmacht, die zich tegen God verzet en zijn volk tracht uit te roeien. Had deze wereldmacht in het Oude Testament nog een duidelijk adres: eerst Assur, later Babel, nog weer later Rome, in het Nieuwe Testament is de strijd op een geestelijker nivo komen te liggen. Maar wie goed om zich heen kijkt in deze wereld ziet het beest tekeer gaan. Nog steeds vervolgt de draak/de slang de vrouw. Maar uiteindelijk is de overwinning voor de mensenzoon. Het beest wordt verslagen door het lam. Dat is wat we mogen leren uit de visioenen van Daniël en Johannes.

Ter illustratie hetvolgende schema:

Het beeld van Daniël 2. Het is één beeld (de wereldmacht), maar het laat ook de steeds

<i>goud</i>		<i>Babel</i>	<i>606-539</i>
<i>zilver</i>		<i>Medië, Perzië</i>	<i>539-331</i>
<i>brons</i>		<i>Griekenland</i>	<i>331-30</i>
<i>ijzer & klei</i>		<i>Rome</i>	<i>30- 397</i>

wisselende rijken zien.

Daniël

Het boek Daniël bestaat uit een historisch deel (Dan. 1 – 6) en een deel met visioenen (Dan. 7 – 12). In het historische deel zien we hoe God verder gaat met zijn volk in ballingschap.

Steeds weer is er onderdrukking van de kant van de vijanden van God, maar God zorgt ervoor dat zijn Woord ook in Babylonië klinkt. Daniël en zijn vrienden blijven trouw aan de HEER. Daarom verhoogt God hen. Op hetzelfde moment vernedert Hij de koningen Nebukadnessar en Beltsasar die denken dat zij alle macht hebben. (zie b.v. Dan 4 en 5). Zo bemoedigde het boek Daniël het volk van God, dat na de ballingschap leed onder de onderdrukking van de kant van de machtige koninkrijken van die tijd.

We moeten het boek Daniël lezen vanuit het perspectief van de strijd tussen de vrouw en de slang, tussen Jeruzalem en Babel:

* Daniël is een kind van God, hij is in Jeruzalem geboren, maar in het jaar 698 v. Chr. voerde Nebukadnessar hem naar Babel, samen met veel andere jongeren en volwassenen uit de koninklijke en vooraanstaande families (Dan. 1:1-3). Hoewel hij aan veel verzoeken bloot stond (wat varieerde van onrein eten (Dan. 1) tot bedreiging met de dood (Dan. 6)), bleef hij trouw aan de HEER.

* De koning van Babylonië probeert Daniël en zijn vrienden te veranderen in mensen van Babylonië. Daarom

- verandert hij hun namen (= hun identiteit) (Dan. 1:6-7).
- laat hij hen alles leren van de cultuur van Babylonië (Dan. 1:4-5).
- probeert hij hen te dwingen zijn beeld te aanbidden (Dan. 3)

Dus de verleiding om zich aan de cultuur en de goden van Babel aan te passen was groot.

Je kunt de situatie van Daniël en zijn vrienden vergelijken met de situatie van christenen vandaag:

DIE TIJD	VANDAAG
• Babel had alle macht. Het was een stad met veel meer ontwikkeling en vooruitgang dan Jeruzalem. Babel was symbool van macht, rijkdom en wetenschap. • Van Jeruzalem is niets overgebleven: een ruïne, zonder tempel, niets: onzichtbaar • Babel probeert de Israëlieten te beïnvloeden en wil hen veranderen in mensen die volledig zijn aangepast aan Babel en zijn cultuur. • Maar Daniël en zijn vrienden blijven trouw. En daarom heeft God hen gezegend. • Nebukadnessar is gestorven, en Babel is gevallen, maar Daniël bleef leven tot Cyrus, die Gods volk heeft laten teruggaan, koning werd (Dan. 1:21)	• De wereld heft alle macht. Wat de wereld doet lijkt heel vaak veel machtiger dan wat de kerk doet. • Het kan lijken dat de kerk niets is. En Gods Koninkrijk dat zal komen: wat zien we daarvan? • De wereld heeft invloed op christenen, en de verleiding is dat ze zich volledig aanpassen aan wat normaal is in de wereld. • Maar met Gods hulp kunnen christenen trouw blijven, en leven onder Gods zegen. • De Satan en de wereld zullen al hun macht verliezen, maar de christenen die trouw blijven zullen het nieuwe Jeruzalem zien dat uit de hemel zal neerdalen. (vergelijk Openb. 17 – 22)

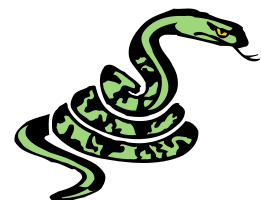
Ester

Het boek Ester laat de situatie van de joden zien die in ballingschap leefden nadat het Babylonische rijk opgevolgd was door het Perzische, en die niet teruggekeerd waren naar hun land, zoals anderen hadden gedaan.

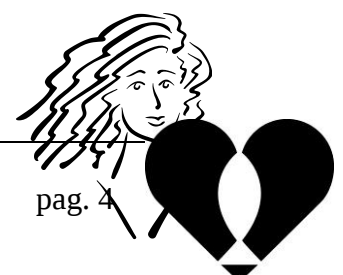
Het is opmerkelijk dat we geen enkele keer in dit boek de naam van God lezen. Dat moet wel een bewuste keuze van de schrijver zijn. Daarmee laat Hij zien dat God soms verborgen kan lijken. De geschiedenis lijkt aan elkaar te hangen van toevallig gebeurtenissen. Maar op zijn verborgen manier is God bezig en zorgt Hij voor de bevrijding van zijn volk. (zie b.v. Est. 4:14).

Opnieuw wordt het duidelijk dat je het Oude Testament moet lezen vanuit het perspectief van de vrouw en de slang.

* Haman, die het volk van God wil vernietigen, is een afstammeling van Agag (Est. 3:1) die koning van het volk Amalek was. Dat volk had de Israëlieten op een verraderlijke manier aangevallen in de woestijn in de tijd van Mozes (Ex. 17). Als reactie daarop had God zelf Amalek vervloekt en beloofd dat niets op aarde nog aan het volk van Amalek zou herinneren. (Ex. 17:14-15). De eerste koning van Israël, Saul, heeft de opdracht van God gekregen om Amalek te vernietigen, maar hij spaarde het leven van de koning van Amalek, Agag, (1 Sam 15:2-9). Nu probeert Haman, een amalekiet, het volk van God uit te roeien.

* Ester, een joods meisje, wordt koningin. Door middel van haar oom en pleegvader Mordechai ontdekt ze de plannen van Haman om de joden uit

te roeien. Ze toont moed en liefde voor haar volk wanneer ze Haman aangeeft bij koning Ahasveros. Met als resultaat dat Haman wordt opgehangen, en dat er een verordening wordt uitgevaardigd die de joden bevoorrecht en hen toestemming geeft om zich te verdedigen tegen hun vijanden.

Ezra en Nehemia

Je moet de boeken Ezra en Nehemia al één geheel lezen. Beiden beslaan dezelfde periode in de geschiedenis van Israël: de periode na de ballingschap. De beide personen naar wie de boeken genoemd zijn, zijn echter heel verschillend:

- Ezra, een priester en wetgeleerde, is meer geïnteresseerd in het herstel van de eredienst van Israël.
Zie bijvoorbeeld Ezra 7:10:
“Hij was er namelijk met heel zijn hart op gericht de wet van de Heer te onderzoeken, die na te leven, en de Israëlieten te leren wat hun wetten en regels zijn”
- Nehemia, een landvoogd, voelt zichzelf verantwoordelijk voor het herstel en burgerlijke en militaire veiligheid van Israël, zonder het religieuze leven uit het oog te verliezen.

Het begin van Ezra is gelijk aan het eind van Kronieken. Beide vermelden het bevel van Cyrus (die ook wel Kores genoemd werd), koning van Perzië, in het jaar 538 over de terugkeer van de Israëlieten naar hun land.

Het is interessant dat Cyrus, een heidens koning, erkent dat hij afhankelijk is van de God van Israël. Hij weet dat hij de HEER moet gehoorzamen. Zo gebruikt God een heiden om zijn reddingsplan te realiseren. Vergelijk Jeremia 29:10, Jesaja 44:28 en 45:1-4.

inhoud van deze boeken

Ezra 1 en 2: terugkeer van leden van de stam Juda en Benjamin, samen met priesters en andere Levieten, met aan het hoofd Zerubbabel (gouverneur) en Jozua (hogepriester).

Ezra 3-6: Herstel en her-inwijding van de tempel.

Ezra 7-10: Terugkeer van Ezra zelf samen met anderen en zijn werk om het religieuze leven weer te organiseren.

Neh. 1-7: Nehemia, officieel aangesteld door Artaxerxes, koning van Perzië, keert terug en begint aan het herstel van de muren van Jeruzalem.

Neh. 8-10: Toch scheidt hij het burgerlijk leven niet van het religieuze leven. Zo steunt hij Ezra in zijn werk. We lezen van openbare lezingen van Gods wet en hernieuwing van het verbond.
Nehemia 9 is belangrijk, omdat het een samenvatting geeft van de hele geschiedenis van Gods verbond vanaf de tijd van het Paradijs.

Neh. 11-13: Het tempelpersoneel; inwijding van de muren; meer details over de hervormingen onder Nehemia.

een schamele rest

De terugkeer uit de ballingschap is een weinig glorieus gebeuren. Allereerst is het alleen Juda dat terugkeert uit de ballingschap, maar dan ook nog maar gedeeltelijk. De eerste keer keren slechts zo'n 50.000 mensen terug. Zo'n 80 jaar later komen er met Ezra nog eens 5000 mensen mee. Het duurt 20 jaar voordat de tempel hersteld is, en bijna 100 jaar voordat de muren van Jeruzalem weer zijn opgebouwd. Nehemia moet maatregelen nemen op Jeruzalem een beetje bewoond te krijgen, want de meeste mensen willen er niet eens wonen.

Daar komt dan nog bij dat Israël geen zelfstandige natie meer is en geen eigen koning meer heeft. Ze vormen een klein onderdeelje van het grote wereldrijk van die dagen. Deze situatie sluit aan bij wat profeten als b.v. Jesaja aangekondigd hadden: het zal slechts een rest zijn die terugkeert. Maar die rest vertegenwoordigt wel heel Israël. Vanaf dat moment wordt dan ook weer onbekommerd de naam 'Israël' gebruikt om het volk mee aan te duiden, en als Ezra in Jeruzalem aankomt worden er 12 stieren geofferd: "twaalf stieren voor heel Israël". (Ezra 8:35)

Het is niet de hoeveelheid mensen die de terugkeer tot een succes maakt, maar het is het feit dat God er weer wil zijn voor zijn volk: Hij wil weer onder hen wonen. Een zwaar accent valt dan bij de terugkeer ook op het heiligdom. Het eerste wat ze doen als ze in Jeruzalem aankomen is het altaar herstellen waarop de verzoening plaats vindt. De tempel is eerder klaar dan de muur, en het is opvallend dat de periode van de verwoesting van de tempel tot aan het herstel precies 70 jaar omvat: ballingschap is dat God niet bij je woont.

Het mag dan erg schamel zijn maar het heiligdom en het bestuur zijn hersteld. De eerste groep wordt aangevoerd door de priester Jozua en de davidische bestuurder Zerubabel, later zijn het de priester Ezra en de bestuurder Nehemia. Een schamel begin, maar het is duidelijk dat God al zijn beloftes voor zijn volk gaat vervullen. Want het loopt uit op de schamele stek die ontspringt aan de afgehouden tronk van Isaï, Jezus Christus. Hij die van zichzelf zei: ik ben de tempel, en die priester en koning tegelijk was.

doorgaande reformatie

De ballingschap was een straf vanwege de ongehoorzaamheid van Israël aan hun God. Maar het wordt duidelijk dat het volk niet beter is dan vóór de ballingschap. Elke keer moeten er weer hervormingen komen:

- Hervatting van het werk aan de tempel.

Al zo'n 15 jaar na de terugkeer moet God al een profeet sturen (Haggai), want de Israëlieten waren begonnen om mooie huizen voor zichzelf te bouwen, maar hadden de bouw van de tempel van God gestaakt. Haggai's boodschap was: Het huis van God is belangrijker dan je eigen huis. Bekeer je, dan belooft God je zegen, vrede en voorspoed.

- Gemengde huwelijken

Een van de eerste dingen waar Ezra zich mee moest bezighouden toen hij in Jeruzalem aankwam waren de gemengde huwelijken. Dat heeft niets te maken met het zuiver houden van het ras, maar het was noodzakelijk, want het nageslacht van de vrouw mag zich niet vermengen met het nageslacht van de slang. Ezra wilde de Israëlieten de wetten en verordeningen van de HEER leren (Ezra 7:10) en dat was ook nodig. Ook verbetert Ezra de organisatie van de tempeldienst.

- Maatregelen van Nehemia

Nehemia moest ook maatregelen nemen voor hervormingen. Hij moest het voor de armen opnemen, die door hun eigen broeders werden uitgebuit.

Nadat het volk Gods wet heeft gehoord belijden ze hun zonden en vernieuwen ze het verbond met de HEER (Neh. 8-10). Maar na 12 jaar moest Nehemia weer naar Babel terugkeren.

Wanneer hij enkele jaren later weer in Jeruzalem terugkomt, blijkt dat er weer allerlei dingen verkeerd zijn gegaan: een Ammoniet heeft zelfs een kamer in de tempel gekregen! Bovendien waren er weer behoorlijk veel gemengde huwelijken.

Heel deze geschiedenis laat zien dat er een meer definitieve oplossing moet komen: een priester die groter is dan Ezra, en een gouverneur groter dan Nehemia.

Lesopzet

a. leerdoelen

hoofd

- Ze weten dat de terugkomst uit Babel in verschillende groepen heeft plaatsgevonden: een groep onder leiding van Jozua/Zerubabel en één groep onder leiding van Ezra.
- Ze kunnen vertellen wie Ezra, Nehemia, Daniel en Ester waren.
- Ze kunnen uitleggen waarom Ester belangrijk was voor de heilsgeschiedenis.
- Ze kunnen aan de hand van 3 verhalen over Daniel en zijn vrienden uitleggen dat het voor Daniel heel moeilijk was om de Here God te blijven dienen binnen het Babylonische hof.
- Ze kunnen vertellen hoe Daniel in zijn levensstijl voor ons een voorbeeld is.

Hart

- Ze willen hun leven steeds meer richten op wat de Here wil en willen zo steeds meer op een christelijke manier leven.
- Ze willen graag over de Here Jezus en God vertellen en willen God ook vragen om hen daarbij te helpen.

b. lesopzet

Tijd	Theorie /werkvorm	Wie
19.00	Mentorkwartiertje:	
19.15	Terugkoppeling; intro van de periode van deze les Geef eerst weer even een kort overzicht van de lessen tot nu toe. We zijn begonnen bij de schepping. Daarna hebben we gesproken over de toren van Babel. Over Abraham en zijn nageslacht. Daarna over het volk Israel, de rechters, de koningen. De vorige les ging het over de scheuring van het grote rijk van Salomo. De 2 rijken die daaruit voortkwamen. We hebben gesproken over een aantal bekende koningen en profeten. Daarbij hebben we gesproken over hoe ga je om met Gods woord ook al is het soms moeilijk te begrijpen. Wil je gehoorzamen of ga je nog steeds je eigen gang. Deze les is de laatste les over het Oude Testament. Daarom de volgende opdracht: Zorg voor 3 setjes kaartjes met daarop de volgende namen: (document met kaartjes wordt bijgeleverd) Adam, Abraham, Jozef, Noach, Mozes, Simsom, David, Saul, Samuël, Elia, Elisa, Izaak, Salomo, Jozua, Juda, Debora, Jerobeam, Achab, Hizkia, Rachab, Ruth, Jeremia verder ook nog: Ezra, Nehemia, Daniël, Esther; maar deze 4 kaartjes houden we even apart. Verdeel de groep in 3 groepjes. Geef ze allemaal een set kaartjes Laat ze nu de namen van de personen op volgorde leggen. Misschien is het leuk om er een soort van wedstrijd van te maken. Wie heeft het als eerste voor elkaar.	

	Geef als ze klaar zijn met het op volgorde leggen de laatste 4 kaartjes (Ezra, Nehemia, Daniël, Esther) Kunnen ze die goed neerleggen? Vraag ze wat ze van deze personen al weten. Hang hierna de tijdlijn weer op. Herhaal het gedeelte dat al behandeld is maar niet meer. Dat hebben jullie al gedaan aan de hand van de kaarten. Trek de tijdlijn verder. (zie achtergrondmateriaal) Vertel het volgende erbij: Juda is voor 70 jaar in ballingschap geweest. Ze zijn in verschillende groepen teruggekeerd. De eerste groep olv Jozua en Zerubabel. Het eerste wat ze doen is het altaar van de tempel weer herstellen, en beginnen met de herbouw van de tempel. Maar 15 jaar later is de tempel nog steeds niet klaar. De profeten Hagai en Zacharia roepen daarom het volk tot beklering. In het jaar 516 v.Chr is de tempel dan klaar. NB precies 70 jaar na de verwoesting. De tweede groep olv Ezra gaat 80 jaar na de eerste terug. Ezra, was Schriftgeleerde en priester. Nehemia, hij was landvoogd, zorgt ervoor dat de muren van Jeruzalem weer herbouwd worden. Hierbij worden ze belemmerd door de Samaritanen. Dit was een volk dat ontstaan is tijdens de ballingschap. De koning van Babel liet andere mensen in Israel wonen. Die vermengden zich met achtergebleven joden. Zo ontstond er een soort van mengvolk. Met ook een godsdienst die een mengvorm was. Er bleven ook joden in Babel wonen. Tijdens de wereldrijken Babel en de persen leefde Daniel daar en ook Ester.	
19.25	Weetje: de wereldrijken We hebben net gezien dat de wereldrijken zich opvolgen in dit stuk bijbelse geschiedenis. Vraag de groep: welke grote rijken zijn we intussen tegengekomen? alternatief 1. Bekijk nu samen de video over de wereldrijken. (Te downloaden via www.mapsofwar.com > maps > imperial-history). Via laptop en beamer te projecteren. Daar zie je ze in het kort allemaal even voorbij komen. Leg even uit dat je een kaart van het midden oosten zie. Welke landen zie je op deze kaart. Je kunt hem tijdens het afspelen. (het is maar 1,5 minuut) even op pauze zetten en er bij vertellen welke rijken we eigenlijk voorbij zien komen. Vooraf van belang zijn de rijken: Het koninkrijk van Israel (jaartal 1050 VC).,Je kunt hierbij vertellen dat dit het koninkrijk van David en Salomo betreft. Assyrie: Hierbij moet je denken aan namen als Nineve, Jona, en de ballingschap van Israel.,	

	Het rijk Babel: Dit is het volk dat Juda in ballingschap heeft gevoerd. Hier horen verhalen bij zoals Daniel. Het Perzische rijk: Ester en Daniel. De terugkeer naar Jeruzalem. Romeinen: Dit is ten tijde van de Here Jezus. De video gaat nog verder maar dan belandden we buiten de bijbelse tijd. alternatief 2. Neem het beeld dat Nebukadnesar in zijn droom zag (Daniël 2) als uitgangspunt, en vertel kort over de 4 rijken waar naar verwezen wordt. (zie achtergrondmateriaal; het daar weergegeven schema staat ook op het werkblad): Het rijk Babel: Dit is het volk dat Juda in ballingschap heeft gevoerd. Hier horen verhalen bij zoals Daniel. Het Perzische rijk: Ester en Daniel. De terugkeer naar Jeruzalem. Het Griekse rijk van Alexander de grote. Daarover lezen we niets in de bijbel, omdat het tussen het OT en NT inviel. Romeinen: Dit is ten tijde van de Here Jezus. Welke rijken waren er voor Babel? - Assur, hoofdstad Nineve ; denk aan de geschiedenis van Jona, het 10 stammenrijk Israël ging in ballingschap naar Assur. En voor Assur had je: - Aram, hoofdstad Damascus; denk aan de geschiedenis van Naäman.						
19.30	De vensterkaarten 28-32 Laat ze nu de volgende vensterkaarten erbij pakken: - verwoesting van (Jeruzalem en) de tempel - Daniël - De tempel herbouwd - Esther - Nehemia Bekijk allemaal even kaart 28: Deze kaart gaat over de ballingschap van Juda. Wij gaan nu vooral kijken naar de kaarten: Daniël, Esther en Nehemia. Die laatste kaart gaat ook over Ezra. Verdeel de groep in 4 groepen: Elk groepje krijgt 1 van de 4 personen: Daniël, Esther, Nehemia, Ezra. Laat ze nu per groepje van de personen de volgende vragen opzoeken: Welke persoon heb je? Wat was hij/zij? Wat heeft hij/zij gedaan? Het volgende schema staat op het werkblad: <table><tr><td></td><td>Dan.1:3-6 6:1-4</td><td>Est.2:5-7 2:16-18 7:1-6</td><td>Ezra 7:1-10 7:25; 10:10-12</td><td>Neh.2:1-6 2:17-18 13:15-17</td></tr></table>		Dan.1:3-6 6:1-4	Est.2:5-7 2:16-18 7:1-6	Ezra 7:1-10 7:25; 10:10-12	Neh.2:1-6 2:17-18 13:15-17	
	Dan.1:3-6 6:1-4	Est.2:5-7 2:16-18 7:1-6	Ezra 7:1-10 7:25; 10:10-12	Neh.2:1-6 2:17-18 13:15-17			

	Welke persoon:	Daniël	Ester	Ezra	Nehemia
	Wat was hij/zij:				
	Wat heeft hij/zij gedaan.				
	Laat ze per groepje de teksten opzoeken, die bij de persoon die zij hebben gekregen genoemd worden, en vervolgens de vragen beantwoorden. Laat vervolgens elk groepje verslag doen. Geef daarbij evt. aanvullende informatie. Leg wanneer Ester besproken wordt uit dat dit bijbelboek in de bijbel staat omdat door Ester het volk van de joden gered blijft. Anders zouden de joden uitgeroeid zijn en dan kon later de Here Jezus niet geboren worden.				
19.40	Daniëls voorbeeld We gaan nu nog preciezer kijken naar het venster over Daniel. Daniel was een joodse prins die aan het hof van de Babylonische koning Nebukadnessar kwam. Het blijkt dat het enorm moeilijk is voor Daniel om de Here God te blijven dienen. Op allerlei manieren proberen de koning en zijn helpers om Daniel en zijn vrienden steeds Babylonischer te laten worden. Ze mogen niet anders blijven en moeten zich aanpassen. Daarachter zie je de duivel die graag ziet dat Gods kinderen gewoon opgaan in de wereld en dat er geen onderscheid meer is. Ondanks dat houden Daniel en zijn vrienden vast aan het dienen van Hun Heer, de Here God. We gaan nu uit de bijbel 3 verhalen nemen waarin dit tot uitdrukking komt: a. Daniël 1; b. Daniël 3: 1-27 ; c. Daniël 6:2-25 Verdeel de groep in 3 groepjes. Elke groep krijgt 1 van de drie genoemde verhalen. opdracht 1: Teken dit verhaal in een paar tekeningetjes (strip). Geef ze daarvoor een groot vel papier, of een aantal kleinere vellen. opdracht 2 Laat ze in het groepje met elkaar de volgende vraag beantwoorden: Hoe zie je dat de duivel er voor wil zorgen dat Daniel en zijn vrienden de Here niet meer dienen maar dat ze Babylonisch worden? Hoe helpt de Here God Daniel en zijn vrienden? Laat ze hun antwoorden invullen in het schema dat op het werkblad staat:				

	Welke verleiding om mee te doen aan de cultuur van Babel:	Hoe helpt de Here God
Daniel 1		
Daniel 3		
Daniel 6		

Laat de drie groepjes nu aan elkaar presenteren wat ze getekend en ingevuld hebben.
Iedereen vult nu ook de andere 2 rijen van de tabel op het werkblad in.

Leg uit: En hoe zit het dan met ons. Kun je aan ons christenen zien dat we christen zijn.
Kunnen vrienden, vriendinnen aan jou zien dat je christen bent.
Of ben je net zo als alle anderen?
Maakt het wat uit. Christen of niet?

Stel hen de volgende vraag: Stel ik vraag een vriend of vriendin van jou hoe hij/zij aan jou merkt dat je christen bent wat zal ze antwoorden?

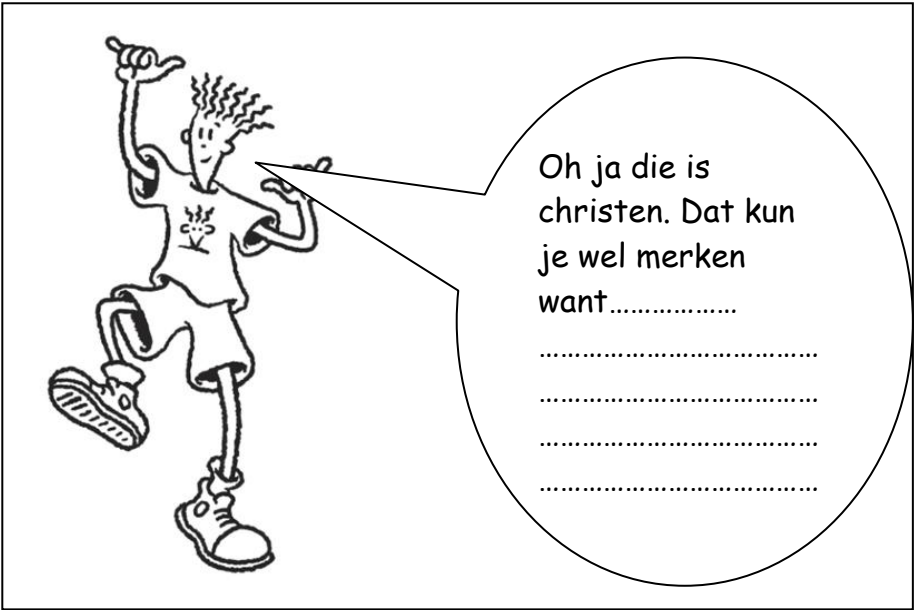
Laat ze dat eerst ieder persoonlijk op hun werkblad invullen in de tekstballon van het figuurtje (zie volgende bladzij)

Bespreek dit samen.

Durf je er ook voor uit te komen dat je christen bent. Daniel en zijn vrienden deden dat wel. Ook al zou dat hun leven kunnen kosten.
Durf jij over jouw geloof te praten met anderen?

Soms is dat moeilijk en durf je niet. Maar vraag dan de Here God om kracht en durf en om Zijn Geest. Hij heeft Zijn Geest beloofd en Hij heeft beloofd je te helpen. Daar mag je op vertrouwen.

19.55	Gebedspunt formuleren Bedenk nu een gebedspunt. Moet je in je leven dingen veranderen zodat anderen nog meer aan jou merken dat je christen bent en dat je Christus wilt volgen. Of dat je het lef hebt om het te zeggen tegen anderen? Schrijf dat gebedspunt op je werkblad. (het is slim om bij het eindgebed even een kleine stilte in te lassen zodat ze dit zacht voor zichzelf kunnen bidden).	
20.00	Presentatie Bespreek nu samen welke vensters uit deze les jullie willen uitbeelden. Misschien moet je voor een venster een verhaal uit een bepaalde periode nemen. Zijn er al foto's en platen af? Kunnen jullie die aan elkaar laten zien? Is er al werk af voor de presentatie aan de gemeente? Zijn daarvoor al plannen klaar? Kunnen jullie dat aan elkaar doorgeven en aan elkaar presenteren. Kijk welke dingen er nog moeten gebeuren. Wie gaat wat doen? Dit is les 6. Dus langzaam maar zeker moeten de dingen klaar gemaakt worden. Jullie hebben hierna nog 3 weken. De eerste dingen moeten nu al aardig af zijn. Is dat gelukt tot nu toe?	
20.15	Sluiting Zie het laatste punt voor de prestatie.	

	Het bijbelleesrooster: <i>Zeven foto 's van Jezus</i> -Matteüs 4:1-11 Hij was volmaakt gehoorzaam -Matteüs 7:21-29 Hij sprak met het gezag van God zelf -Matteüs 8:1-13 Hij genas -Matteüs 8:23-27 Hij had macht over de schepping -Matteüs 9:1-8 Hij vergaf zonde -Matteüs 9:9-13 Hij riep zondige mensen tot bekering -Matteüs 16:21-23 Hij kwam om zich op te offeren		

c. benodigde materialen

- poster met tijdlijn
- kaartjes met namen (document wordt bijgeleverd)
- laptop, beamer > presentatie wereldrijken
- papier, potloden> tekeningen verhalen Daniël
- vensterkaartjes

d. suggesties

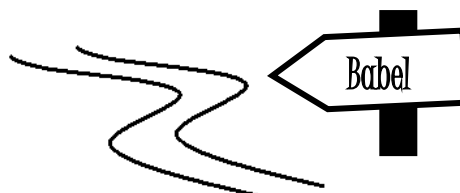
zingen: Ps 79:1,3,5; Ps. 126; Ps 137:1 -3; Gz 24, Gz 25, Gz 32; Gz 34; LB 32
bijbelgedeelten Ezra, Nehemia, Ester, Daniël 1-6, Haggai

e. evaluatie

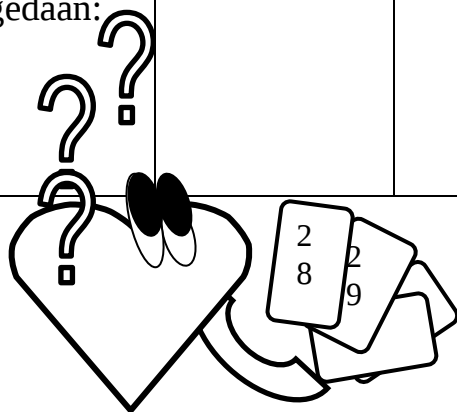
1	In hoeverre leerdoelen gehaald?				
		--	-	+	++
	1 - Ze weten dat de terugkomst uit Babel in verschillende groepen heeft plaatsgevonden: een groep onder leiding van Jozua/Zerubabel en één groep onder leiding van Ezra.				
	2 - Ze kunnen vertellen wie Ezra, Nehemia, Daniel en Ester waren.				
	3 - Ze kunnen uitleggen waarom Ester belangrijk was voor de heilsgeschiedenis.				
	4 - Ze kunnen aan de hand van 3 verhalen over Daniel en zijn vrienden uitleggen dat het voor Daniel heel moeilijk was om de Here God te blijven dienen binnen het Babylonische hof.				
	5 - Ze kunnen vertellen hoe Daniel in zijn levensstijl voor ons een voorbeeld is				
	6 - Ze willen hun leven steeds meer richten op wat de Here wil en willen zo steeds meer op een christelijke manier leven.				
	7. - Ze willen graag over de Here Jezus en God vertellen en willen God ook vragen om hen daarbij te helpen.				
2	Opmerkingen mentor/ catecheet				
3	Wat moet de volgende keer anders				

De vensterkaarten 28-32

	<i>Daniel</i> 1:3-6; 6:1-4	<i>Ester</i> 2:5-7; 2:16-18; 7:1-6	<i>Ezra</i> 7:1-10 7:25; 10:10-12	<i>Nehemia</i> 2:1-6; 2:17-18; 13:15-17
Welke persoon:	Daniël	Ester	Ezra	Nehemia
Wat was hij/zij:				
Wat heeft hij/zij gedaan:				

Daniels voorbeeld

	Welke verleiding om mee te doen aan de cultuur van Babel:	Hoe helpt de Here God:
Daniel 1		
Daniel 3:1-27		

Daniel 6:2-25		

Oh ja die is christen. Dat
kun je wel merken want

.....
.....
.....
.....
.....

Gebedspunt formuleren

Bijbelleesrooster -----

Zeven foto's van Jezus

Matteus 4:1-11

Hij was volmaakt gehoorzaam

Matteüs 7:21-29

Hij sprak met het gezag van God zelf

Matteüs 8:1-13

Hij genas

Matteüs 8:23-27

Hij had macht over de schepping

Matteüs 9:1-8

Hij vergaf zonde

Matteüs 9:9-13

Hij riep zondige mensen tot bekering

Matteüs 16:21-23

Hij kwam om zich op te offeren

